

Solidarności

ZA GŁĘBIĄ MIEDZIOWEGO

PISMO ZARZĄDU REGIONU ZAGŁĘBIE MIEDZIOWE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

OBWIESZCZENIE

wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa

Kierując się potrzebą zapewnienia wzmocnionej ochrony państwowych interesów państwa i obywateli, w celu stworzenia warunków skutecznej ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego oraz przywrócenia naruszonej dyscypliny społecznej, a także mając na względzie zabezpieczenie możliwości sprawnego funkcjonowania władzy i administracji państwowej oraz gospodarki narodowej — działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

W związku z tym podaje się do publicznej wiadomości, że na czas obowiązywania stanu wojennego w szczególności:

- zakazane zostało zwoływanie i odbywanie wszelkiego rodzaju zgromadzeń, pochodów i manifestacji, a także organizowanie i przeprowadzanie zbiórek publicznych oraz imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych bez uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej, z wyjątkiem nabożeństw i obrzędów religijnych odbywających się w obrębie kościołów, kaplic i innych miejsc przeznaczonych wyłącznie do tych celów;
- zakazane zostało rozpowszechnianie wszelkiego rodzaju wydawnictw, publikacji i informacji każdym sposobem, publiczne wykonywanie utworów artystycznych oraz użytkowanie jakichkolwiek urządzeń poligraficznych bez uprzedniego uzyskania zgody właściwego organu;
- zawieszono zostało prawo pracowników do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju strajków oraz akcj, protestacyjnych;
- nałożony został na osoby przebywające w miejscach publicznych obowiązek posiadania przy sobie dokumentu stwierdzającego tożsamość, a w stosunku do uczniów szkół mających ukończone lat 13 — legitymacji szkolnej lub tymczasowego dowodu osobistego;
- wprowadzony został obowiązek uprzedniego uzyskiwania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej na pobyt stały w strefie nadgranicznej, a organ Milicji Obywatelskiej na pobyt czasowy w tej strefie;
- zakazane zostało uprawianie turystyki oraz sportów rekreacyjnych i wioślarskich na morskich wodach wewnętrznych i terytorialnych.

Ponadto w czasie obowiązywania stanu wojennego, w szczególności powszechnego obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

- poborowi uznani za zdolnych do służby w wojsku, w tym w rezerwach, niezależnie od ich miejsca zamieszkania, w każdym czasie powołani do czynnej służby wojskowej na rozkaz Zarządzenia Ministra Obrony Narodowej;
- określone jednostki organizacyjne administracji państwowej i gospodarki narodowej, wykonujące zadania szczególnie ważne dla obrony państwa, w tym państwa państwa, zostały zmilitaryzowane, oznacza to, że na osobach pracujących w tych jednostkach obowiązków, a także na osobach powołanych do służby w tych jednostkach, w tym na pracownikach zakładowych;
- osoby powołane do służby w określonych formacjach obrony państwa, w tym w rezerwach, w czasie wojny obowiązują do pełnienia czynnej służby w obronie państwa, w tym w rezerwach, w czasie wojny z wykonywanych zadań;
- obywatele mogą być powołani do służby w administracji państwowej do wykonania określonych zadań osobistych i rzeczowych na rzecz obrony państwa.

- zawiesić działalność stowarzyszeń, zrzeszeń oraz organizacji społecznych, z wyjątkiem działalności stanowiącej zagrożenie dla interesów państwa, z wyjątkiem kościołów i związków wyznaniowych;
- wprowadzić cenzurę przesyłek pocztowych, korespondencji, telekomunikacyjnej oraz kontrole rozmów telefonicznych;
- zobowiązać posiadaczy urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych do zgłaszania urządzeń do depozytu we wskazanych miejscach;
- zobowiązać posiadaczy broni palnej, broni myśliwskiej i sportowej, materiałów wybuchowych, materiałów wybuchowych, materiałów wybuchowych, materiałów wybuchowych, materiałów wybuchowych;
- zakazać dokonywania zdjęć fotograficznych, filmowych oraz obrzędów telewizyjnych, w tym w miejscach publicznych, na określonych obszarach;
- zakazać używania określonych znaków i symboli;
- zakazać wykonywanie usług łączności pocztowej i telekomunikacyjnej;
- zawiesić w całości ruch osób i rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i wodnym oraz ruch pojazdów mechanicznych na drogach publicznych;
- zamknąć lub ograniczyć graniczny ruch osobowy i towarowy przez przejścia graniczne.

W czasie obowiązywania stanu wojennego osoby naruszające powyższe zakazy, nakazy, obowiązki i ograniczenia, podlega odpowiedzialności karnej za przestępstwa lub wykroczenia, w tym w szczególności w postępowaniu doraźnym i przyspieszonym.

Osoby, mające ukończone lat 17, w stosunku do których nie ma uzasadnione podejrzenie, iż pozostając na wolności popełnią przestępstwa lub wykroczenia, mogą być internowane w ośrodkach odosobnienia na czas obowiązywania stanu wojennego — na podstawie decyzji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej.

W stosunku do osób pełniących służbę wojskową i służbę w jednostkach zmilitaryzowanych oraz służbę w obronie cywilnej — stosowana będzie za przestępstwa popełnione w związku z tą służbą odpowiedzialność karna przed sądami wojskowymi według przepisów odnoszących się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej w czasie wojny.

Podaje się również do publicznej wiadomości, że w przypadkach zbiorowego lub indywidualnego bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności obywateli albo mienia społecznego, indywidualnego lub osobistego znacznej wartości, a także zagrożenia lub zajęcia budynków administracji państwowej i organizacji politycznych oraz ważnych obiektów i urządzeń gospodarki narodowej albo obiektów ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, obok indywidualnych i zespołowych działań funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i innych formacji powołanych do obrony porządku publicznego mogą być wprowadzone oddziały i pododdziały sił zbrojnych (wojska), przy czym wszelkie te siły uprawnione są do używania środków przymusi bezpośredniego.

Wojna

Szkolenia

Świadome kształtowanie wizerunku działacza związkowego to kolejne szkolenie w ramach cyklu PEZ. Odbyło się w dniach 4 - 5 listopada br. Dotyczyło m.in. takich zagadnień, jak komunikacja społeczna (jej przebieg, elementy i poziomy) i interpersonalna oraz stres w życiu działacza związkowego. Pojawili się w nim elementy kształtowania wizerunku i budowy siły związku zawodowego. Podczas warsztatów oprócz przekazania skondensowanej wiedzy teoretycznej przeprowadzono praktyczne ćwiczenia z wykorzystaniem środków audiowizualnych. Szkolenie odbyło się dzięki sfinansowaniu części kosztów przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”. W zajęciach uczestniczyli przedstawiciele organizacji zakładowych NSZZ „Solidarność” z: Pol-Międz Trans Sp. z o.o. w Lubinie, Sanden Manufacturing Poland Sp. z o.o. w Polkowicach, Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o. w Polkowicach i Organizacji Międzyzakładowej Pracowników Oświaty i Wychowania w Chojnowie. Szkolenie przeprowadziła Maryla Kościńska z Działu Szkoleń Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

15 członków Klubu Społecznego Inspektora Pracy z: Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o. w Polkowicach, Sitech Sp. z o.o. w Polkowicach, Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Lubinie, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Radwanicach, Mine Master Sp. z o.o. w Wilkowie, Zakładu Hydrotechnicznego i Zakładów Wzbogacania Rud oddziałów KGHM Polska Miedz SA, Inova Sp. z o.o. w Lubinie, Regionalnego Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Lubinie i Urzędu Skarbowego w Lubinie w dniach 9 - 10 listopada br. uczestniczyło w Szklarskiej Porębie w szkoleniu Aktualizacja wiedzy o SIP. Za grupę odpowiadał Wojciech Zawadzki - Regionalny Koordynator ds. bhp.

Szkolenie Świadome kształtowanie wizerunku działacza związkowego odbyło się dzięki sfinansowaniu części kosztów przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”. W zajęciach 24 i 25 listopada uczestniczyli przedstawiciele organizacji zakładowych NSZZ „Solidarność” z: Nadleśnictwa Lubin, Haerter Technika Wytłaczania Sp. z o.o. Sp. k. w Legnicy, DFM Zanam-Legmet Sp. z o.o. w Polkowicach i Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o. w Polkowicach. Było to kolejne szkolenie w ramach cyklu PEZ. Dotyczyło m.in. takich zagadnień, jak komunikacja społeczna (jej przebieg, elementy i poziomy) i interpersonalna oraz stres w życiu działacza związkowego. Pojawili się w nim elementy kształtowania wizerunku i budowy siły związku zawodowego. Podczas warsztatów oprócz przekazania skondensowanej wiedzy teoretycznej przeprowadzono praktyczne ćwiczenia z wykorzystaniem środków audiowizualnych. Szkolenie przeprowadził Marek Lewandowski z Działu Szkoleń Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

Odwołujemy dyrektorów z RN KGHM

Przygoda trzech panów w Radzie Nadzorczej, samowolnych przedstawicieli załogi, powoli dobiega końca

Zebrało wymaganą ilość podpisów za odwołaniem trzech członków Rady Nadzorczej sympatyzujących z Platformą Obywatelską. Organizacja związkowa złożyła już do Prezesa Herberta Wirtha pismo w tej sprawie. Wymagana ilość głosów, by zainicjować proces odwołania, wynosi 15% z 18,5 tys. załogi.

Mimo wszystko zebranych zostało ok. 3,5 tys. podpisów, o kilkadziesiąt więcej niż minimalna ilość. W oparciu o zapisy §39 pkt 2 Regulaminu wyboru i odwołania członków Rady Nadzorczej KGHM Polska Miedz S.A. wybieranych przez pracowników Spółki, wnosimy o niezwłoczne zarządzenie głosowania mającego na celu odwołanie

członków Rady Nadzorczej wybranych w tzw. wyborach uzupełniających - brzmi jeden z fragmentów pisma. Przypomnijmy, że w majowych wyborach załoga zdecydowała kto ma reprezentować ją w Radzie Nadzorczej. Józef Czyżerski uzyskał najlepszy wynik - 5895 głosów. Minister Skarbu Państwa uznał jednak, że za udział w manifestacji załogi przed Biurem Zarządu, nie powoła trzech przedstawicieli pracowników do RN. Rada Nadzorcza i Zarząd KGHM, zgodnie z zaleceniami ministerstwa, zламаł prawo i zorganizował nowe wybory, w których wzięło udział zaledwie trzech kandydatów. Cała trójka zajmuje stanowiska kierownicze, dwóch z nich to

byli dyrektorzy. Jak to się ma do prezentowania załogi tego nie wie nikt. Po zebraniu wystarczającej ilości podpisów załoga będzie mogła odwołać tych panów z RN i powołać kandydatów, którzy faktycznie będą ich reprezentować oraz dbać o interesy zarówno pracowników, jak i Spółki.

Z mediów już po fakcie dowiadujemy się o decyzjach podejmowanych przez władze KGHM. Niejednokrotnie są to decyzje niekorzystne, jak np. sprzedaż z aktywów telekomunikacyjnych, które miały stanowić dywersyfikację przychodów Spółki. O wielu decyzjach nie mamy żadnych informacji, ale z pewnością znajdują się wśród nich również niekorzystne dla firmy.

Msza święta w intencji kolejarzy

W sanktuarium Świętego Jacka w Legnicy Mszę świętą w intencji kolejarzy koncelebrował ks Robert Krystman wraz z księdzem Tadeuszem Kisińskim oraz proboszczem księdzem Andrzejem Ziombro.

We mszy uczestniczyli przewodniczący Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ SOLIDARNOŚĆ Bogdan Orłowski oraz dyrektorzy i kierownicy kolejowych zakładów pracy oraz wielu pracowników i emerytów wraz z rodzinami, uroczystości uświetniły poczty sztandarowe na czele ze sztandarem NSZZ Solidarność Regionu Zagłębie Miedziowe.

Kazania wygłosił ksiądz Krystman. Mówił - Praca kolejarza to praca, która wymaga ciągłego czuwania, dyscypliny i dbałości o powierzony dobra materialne oraz życie ludzkie (pasażerów). Życie ludzkie porównał do jadącego pociągu gdzie na stacji końcowej następuje kres ziemskiego bytowania. Po mszy podziękowania złożył przewodniczący Komisji Zakładowej Marek Podskalny. Po mszy wszyscy udali się pod pomnik patronki kolejarzy świętej Katarzyny gdzie po modlitwie złożono wiązanki kwiatów jako dziękczynienie za opieką nad całą bracią kolejarską.

W połowie grudnia do odbioru kalendarze ścienne trójdzienne na nowy rok. Rok 2012 to 30. rocznica Zbrodni Lubińskiej. Tak jak w latach ubiegłych każda organizacja otrzyma (bezpłatnie) jeden kalendarz na każde rozpoczęte 70 członków Solidarności. Są już do odbioru kalendarze książkowe wraz z dodatkami prawnymi (cena jednego kalendarza 20,68zł).

O płacy minimalnej z marszałek

Powstanie wspólny zespół ekspertów sejmowych i NSZZ „Solidarność”, który będzie zaangażowany w dalsze prace nad obywatelskim projektem ustawy o płacy minimalnej.

Takie ustalenia zapadły dziś podczas spotkania przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Piotra Dudy z marszałek Sejmu Ewą Kopacz.

- Porozumieliśmy się w sprawie udziału przedstawicieli naszego związku w dalszych pracach nad projektem. Ustawa być może jeszcze w styczniu ponownie trafi pod obrady Sejmu - mówi Piotr Duda.

Tematem rozmowy było też zaangażowanie ekspertów „Solidarności” w prace sejmowych komisji. - Tutaj też padło zapewnienie o otwartości na współpracę. W przypadku projektów wielu ustaw wiedza i doświadczenie naszych reprezentantów byłoby przydatne - dodaje szef „Solidarności”.

Celem przygotowanego przez NSZZ „Solidarność” obywatelskiego projektu jest stopniowe podwyższanie minimalnego wynagrodzenia za pracę do wysokości 50% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w tempie zgodnym z tempem wzrostu gospodarczego. Pod projektem zebrano ok. 350 tys. podpisów. 18 lipca Komitet Obywatelski Inicjatywy Ustawodawczej przekazał je marszałkowi Sejmu RP Grzegorzowi Schetynie. 15 września w Sejmie odbyło się pierwsze czytanie projektu ustawy. Założenia projektu prezentował przewodniczący NSZZ „Solidarność” Piotr Duda.

Dział Informacji KK

PODNIEMY POLAKOM PŁACĘ MINIMALNĄ

Chcą przekonać polityków do świętowania

Społeczny Ruch Świętowania Niedzieli od roku walczy o ustanowienie niedzieli dniem wolnym od pracy. Członkowie przygotowali list, w którym apelują do polityków i pracodawców o świętowanie Dnia Pańskiego.

Niedziela jest dniem, w którym przede wszystkim katolicy powinni uczcić osobę Boga - mówi ks. Bogusław Drożdż, sekretarz Społecznego Ruchu Świętowania Niedzieli. - Przez rok naszej działalności podjęliśmy wiele działań mających na celu świętowanie niedzieli. Między innymi wysłaliśmy deklaracje i stworzyliśmy katalog.

Teraz przyszedł czas na listy do polityków i pracodawców. - Działanie ma charakter przede wszystkim społeczny, co w Polsce jest szczególnie ważne - dodaje Bogdan Orłowski, przewodniczący SRŚN. - Także Solidarność nie ustaje w walce o odpoczynek dla pracujących. Niedziela powinna być dniem na spędzenie czasu z rodziną. Oczywiście nie wyobrażamy sobie, żeby nagle przestało funkcjonować pogotowie, stacje benzynowe, zakłady energetyczne i wiele innych koniecznych zawodów. Jednak na każdym kroku jesteśmy świadkami czystego chęciństwa pracodawców i wyzyskiwania pracowników.

Orłowski kontynuuje, że bez większego problemu można w niedzielę zamknąć galerie handlowe, małe sklepiki osiedlowe, które oferują ciepłe pieczywo nawet w dniu Wigilii Bożego Narodzenia.

W tym celu Społeczny Ruch Niedzieli wydrukował już 40 tys. deklaracji poparcia dla ich inicjatywy, w których każdy chętny zobowiązuje się do dbania o świąteczny charakter Dnia Pańskiego. W jednym z punktów czytamy: „Z chciwości lub dla zaspokojenia nastawienia konsumpcyjnego nie zabiegaj w niedzielę o pracę zarobkową” i ostatni z punktów: „Jako konsument nie robić zbędnych zakupów w niedzielę”.

Deklaracje są także dostępne na stronie internetowej pod adresem www.swietowanieniedzieli.pl. Również w tygodniku pt. „Niedziela” ukaże się cykl artykułów zachęcających do tego przedsięwzięcia. Nie wykluczone, że także euro-parlamentarzyści otrzymają podobne listy jak posłowie i senatorowie.

Lepiej zapoznać się z inicjatywą SRŚN można czytając darmową książeczkę autorstwa ks. Bogusława Drożdża i ks. Bogusława Wolańskiego pt. „Niedziela jest święta”.

Niewielkich rozmiarów książeczka jest wielką w swojej zawartości - zaznacza Orłowski. - W żołnierskich słowach księga opisał sposób świętowania niedzieli.

Inicjatorzy mają nadzieję trafić do świadomości polityków. - Posłowie i senatorowie są kuźnią ustanawiania prawa w Polsce - podsumowuje przewodniczący SRŚN. - Wiele dramatów

rodzinnych jest przyczyną braku czasu na spędzenie chociaż jednego dnia wspólnie. Wynika to ze złej organizacji pracy i nastawienia na zysk ponad wszystko.

Zwyciężyła drużyna z Polkowic

Drużyna Sitech Polkowice zwyciężyła w halowym turnieju piłki nożnej rozgrywanym we Wrocławiu. W sobotę 19 listopada w finale pokonała ekipę Herbacpolu Wrocław 6:4. Wygranym puchar wręczył przewodniczący Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” Kazimierz Kimso. Mecz o 3 miejsce był wewnętrzną sprawą drużyn z Oleśnicy. GKN Oleśnica wygrał z Kerry Oleśnica. Turniej zorganizowany był przez Dolnośląskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej i Sportu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk

Msze Święte w intencji ofiar stanu w Regionie

W tym roku mija 30. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Zarząd Regionu zamówił we wszystkich powiatach msze święte w intencji Ojczyzny i ofiar stanu wojennego.

○ Głogów - Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski 11 grudnia, godz. 12:30

○ Legnica - Katedra św. Piotra i Pawła - 11 grudnia, godz. 18:30

○ Lubin - Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej - 13 grudnia, godz. 18:00

○ Polkowice - Matki Bożej Królowej Polski - 13 grudnia, godz. 18:00

○ Jawor - Kościół pw. Miłosierdzia Bożego - 13 grudnia, godz. 18:00

○ Złotoryja - Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny - 13 grudnia, godz. 18:00

Zmiazdżone nadzieje

Na mocy Postanowień Sierpniowych z 1980 r. powstała w Polsce NSZZ Solidarność. Dziś z dumą możemy powiedzieć, że rzeczywiście nasza organizacja była wtedy czymś daleko wykraczającym poza ramy związku zawodowego. Solidarność lat 1980-1981 zastępowała Polakom państwo, zajmując się właściwie wszystkimi dziedzinami życia.

Represjonowani w Zagłębiu Miedziowym w okresie od 13 grudnia 1981 do 31 grudnia 1989.

Adamowicz Michał; Aleksandrowicz Jan; Banach Stanisław; Bazyliczek Franciszek; Bednarz Andrzej; Beme Stefan; Bialik Krzysztof; Bielecki Bogdan; Bielewicz Jan; Bieł Henryk; Blicharski Antoni; Bocian Ryszard; Bodnar; Bogusz Jan; Brydziński Krzysztof; Brzeziński Kazimierz; Buczny Stanisław; Buczyński Elias; Bukowski Kazimierz; Burchard Zygmunt; Chmielewski Mieczysław; Chmielewski Stanisław; Chociejowski Kazimierz; Choroszuha-Zyczkowska Małgorzata; Chydrzyński Mirosław; Cieślak Tadeusz; Cygniczek Krzysztof; Cyndzer Krzysztof; Czarnecki Jerzy; Czesak Janusz; Damian Stanisław; Dąbrowski Wiesław; Delimata Franciszek; Dembicki; Dembowiak Mieczysław; Demczuk Mieczysław; Dorabiela Sylwester; Draczyński Wiesław; Dudziak Andrzej; Duławski Lech; Duszerko Józef; Dyblik Zbigniew; Dziedzic Roman; Faryniarz Marian; Fiut Henryk; Formusiak Stefan; Franczuk Jacek; Frąckowski Mirosław; Fryszowski Jerzy; Gaca Jan; Gajewski Mieczysław; Galus Jan; Garboś Mieczysław; Gaul Zdzisław; Gawnysiak Bronisław; Gierszewski Zbigniew; Gigiel Bartłomiej; Goł Dorota; Goldyri Zdzisław; Gołuch Eugeniusz; Górawski Marian; Górniak Andrzej; Grabowy Marek; Grobelny Bogusław; Grocki Władysław; Gulińska Grazyna; Gwiżdżił Jerzy; Hadura Ryszard; Halicki Romuald; Hałuska Maria; Hałusko Elwira; Henczel Michał; Herman Mieczysław; Horniak Jerzy; Huzarewicz Henryk; Jabłoński Marian; Jakubowicz Tomasz; Janas Józef; Jankowski Zbigniew; Jarczyk Mieczysław; Jaroszewicz Edward; Jaszcz Sławomir; Jaszcz – Bobińska Zofia; Jeleń Stanisław; Józefiak Antoni; Juniszewski Maciej; Jurczyk Marian; Jurkiewicz Jerzy; Jurkowski Zbigniew; Jurołtoł Franciszek; Kacprzak Bogdan; Kaczmarek Bogusław; Kaczmarek Tadeusz; Kamiński Franciszek; Kanigowski Szymon; Kapłukiewicz Lesław; Karas Henryk; Karcz Waldemar; Kazmierczak Mieczysław; Kędzior Jan; Kiziuk Stanisław; Knap Tadeusz; Kolligot Ksawery; Kołodziej Jan; Korcowski Zbigniew; Kos Józef; Kosmański Andrzej; Kossowska Helena; Kostulski Leszek; Kotlicki Paweł; Koza Mieczysław; Kozeła Mirosław; Kozłowski Marek; Krzyżewski Jan; Kukurowski Edward; Kuźmiak Piotr; Kwaśniewski Kazimierz; Kwiatkowski Mirosław; Lao Ireneusz; Lejman Tadeusz; Lembas Stanisław; Leszczyński Zygmunt; Lewicki Jerzy; Lipiński Jerzy; Liszewski Eugeniusz; Liszewski Józef; Madaj Jan; Madzarczyk Tadeusz; Magolan Zbigniew; Majewski Witold; Małysz Ryszard; Marchel Henryk; Marciniak Andrzej; Marcinkowski Grzegorz; Marcinkowski Zbigniew;

Pozostaje żywno dowodem, że Polak potrafi sam sobie święcić zorganizować życie, byleby mu państwo nie przeszkadzało. Dowodem na skuteczność działania „S” była ogromna sięgająca 10 mln ludzi liczba członków (a nie wszystkie kategorie ludzi pracy miały możliwości wstępowania do Związku). Solidarność udowodniła swą siłę i wyznawane ideały, przeprowadzając jesienią 1981 r. I Krajowy Zjazd Delegatów – będący rzeczywiście zdaniem testem na demokratyczny charakter organizacji. Mimo świadomie pogłębianej przez komunistów kłębki zaopatrzeniowej, mimo prowokowania przez nich stałych konfliktów (choćby prowokacja bydgoska – pobicie działaczy związkowych), mimo stałej, kłamliwej i oszczerczej propagandy, mimo

ogromnego wysiłku Służby Bezpieczeństwa - nastawionego na infiltrację Związku przez tajnych agentów, mimo mniej czy bardziej otwartego straszenia sowiecką interwencją – coraz wyraźniej PZPR traciła swe wpływy w społeczeństwie. Dlatego w nocy 12 na 13 grudnia dokonano w Polsce (to znalazło już potwierdzenie sądowe) zwykłego, bezprawnego zamachu stanu. Grupa generałów i pułkowników, na czele z Wojciechem Jaruzelskim, Czesławem Kiszczakiem i Florianem Siwickim pod nazwą Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (czyli WRON-a!) wprowadziła stan wojenny, „zalegalizowany” przez Radę Państwa. Zawieszono prawa obywatelskie, tysiące ludzi aresztowano, zawieszono Solidarność i inne niezależne organizacje, milicja i ZOMO wsparta przez

Ludowe Wojsko Polskie brutalnie łamała próby oporu, zabijając, raniąc, więząc. Stan wojenny był w istocie wojną wypowiedzianą przez uzbrojoną mniejszość komunistyczną przeciwko próbującej odzyskać swój własny kraj większości narodu. Nasz region – początek Na terenie województwa legnickiego stan wojenny wprowadzał pułkownik Marek Ochocki, komendant milicji na tym terenie na podstawie telefonu gen. Edwarda Taraly z MSW. Jednym z poleceń „z góry” było „zatrzymywanie internowanych dokonywać błyskawicznie, nie używać bezmyślnie broni aby nie było zbędnych trupów.” – ZBĘDNYCH. 13 grudnia aresztowano 89 ludzi Solidarności, w tym przewodniczącego Zarządu Oddziału Regionu Dolnoślą-

dze, jakie miałam wtedy w domu. Nie wiedziałam przecież, gdzie jedzie. Być może wywożą go daleko, więc musi mieć pieniądze na powrót. Syn płakał siedząc na skrzyni w przedpokoju. Pytał – Mamo, co się stało – Nie wiem, to chyba wojna” Uczucia internowanego pana Andrzeja Kosmański wyraził wierszem „Wyrwany z nocnej ciszy Rozbudzony przemogą Zabraną w śnieżną zamieć Dokąd pytanie dokąd Wrzucony w szarość celi Okno pajęczyna krat Strażnika wzrok otepiał Szarość celi myśl jasna Spacerniak słońca tyk Ile nocy bezsennych Czyj to wstyd” Grupę działaczy związkowych zatrzymano w „zdobytej” siedzibie Zarządu Oddziału na ulicy Jordana w Legnicy. Oto relacja działacza związkowego Józefa Sławińskiego, zmuszonego przez grupę esbeków dowodzo-

nych przez niejakiego Kasprzaka do podejścia pod budynek wczesnym rankiem 13 grudnia. Pełnił tam dyżur młody pracownik z kategorycznym zakazem otwierania drzwi obcym osobom. Było to już po odcięciu łączności telefonicznej około północy z nocy 12/13 grudnia. „Kiedy doprowadzili mnie pod drzwi, Kasprzak powiedział, że mam wydać polecenie, by chłopak nam otworzył. Zdenerwowany i zaskoczony, nie odpowiedziałem. Myślałem tylko o tym, że przecież w środku jest masa naszych dokumentów, ulotek, adresów, które mogą spaść w ich ręce. – Co się będzie cackał, przypieprz mu! Usłyszałem głos jednego z mężczyzn mówiących do Kasprzaka. Jednak nie zrobił tego. Posłał za to swojego człowieka po łom. Gdy zaczęli wyważać drzwi, dałem sobie sprawę, że dłużej nie ma sensu blokować. Krzyknąłem do chłopaka w środku, by otworzył. Wpadli do lokalu jak

dzicz. Gdy zajęli się wyciąganiem kabli z telexu i poszukiwaniem lokalu, wykorzystałem moment nieuwagi i uciekłem przez park do domu.” Objęto militarną oddziały instytucji centralnych (np. PKP) Fabrykę Przewodów Nawojowych w Legnicy i Fabrykę Maszyn Rolniczych „Agrometr-Dolzamet” w Chojnowie”. Kierowanie nad innymi instytucjami, przedsięwziętami, gminami i miastami przejęli komisarze wojskowi. Zablokowano łączność, nie można było opuszczać miejscowości bez przepustki, po ulicach której patrolowały uzbrojone jednostki, a wszędzie wisiały proklamacje stanu wojennego, grożące za złamanie jego rygorów karą śmierci. Ocenzowano korespondencję Zawieszono większość prasy, powołując szmatławę „Monitor Dolnośląski”.

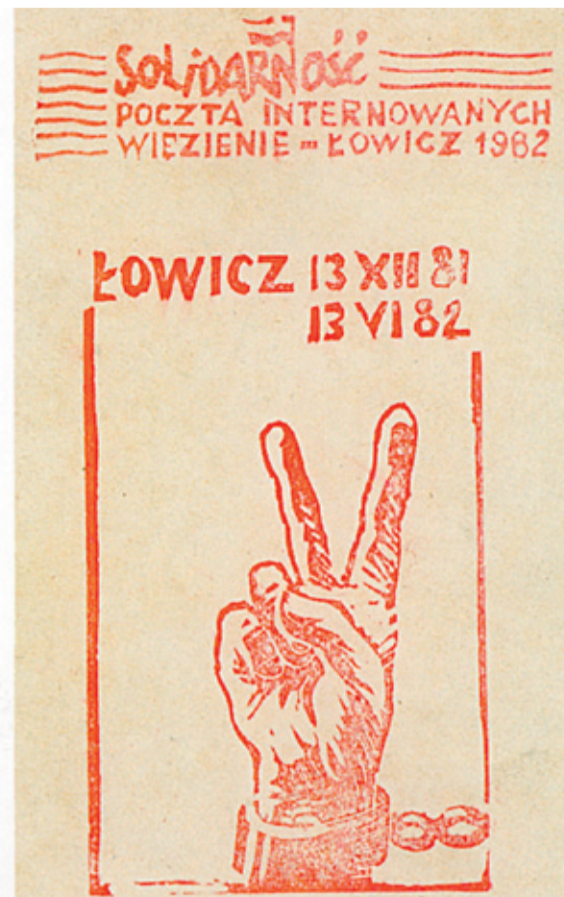
Ale kiedy minęło zaskoczenie, kiedy opadł pierwszy szok brutalną akcją rozpoczął się opór, wzmożony z czasem dotarciem proklamacji Krajowego (Gdańsk) i Regionalnego (Wrocław) Komitetu Strajkowego. Wspomniana p. Barbara Kosmańska, po zastawieniu syna u znajomych, wspólnie z innymi działaczami związkowymi, podrywa załogę legnickiej huty do strajku już w niedzielę. 18 grudnia strajk został pod groźbą pacyfikacji (a było to już po zamordowaniu przez ZOMO górników w „Wujku”) zakończony. Zatrzymana p. Kosmańska jest przesłuchiwana przez esbeka Kasprzaka (zapewne tego samego, który zdobywał siedzibę Solidarności), podkomendnego „człowieka honoru” Czesława Kiszczaka. Żąda od niej podpisania lojalki „A co będzie, jak tego nie zrobisz? – zapytałam – To zabiorę twojego syna do domu dziecka. Możesz go nigdy nie znaleźć. Męża też możesz nigdy więcej nie spotkać.” Ile jest odwagi w sercu kobiety, żeby powiedzieć wobec takiego potwornego szantażu powiedzieć – „nie

zgadzam się.”? Ostatecznie została wypuszczona i ukarana najpierw wyrzuceniem z pracy, następnie pogorszeniem warunków płacowych.

Apogeum oporu

Część zakładów rozpoczęła swoją nierówną walkę w poniedziałek 14 grudnia. We wszystkich strajkujących przedsiębiorstwach powstają Komitety Strajkowe, choć uczestnictwo w nich jest zagrożone na mocy prawa stanu wojennego karą śmierci! Warto podkreślić ich ważną rolę – powstawały samorzutnie i brały na siebie odpowiedzialność za strajkujących. Do legnickiej huty dołączają: kopalnie „Lubin”, „Polkowice”, „Rudna”, „Sierszowice”, Huta Miedzi w Głogowie. Strajkują także Zakłady Mechaniczne „Legmet” (tu 270 osób podpisało list do generała Wojciecha Jaruzelskiego, powołując się na artykuł 86, punkt 2 konstytucji) „Obywatele mają prawo zwracać się do wszystkich organów państwa ze skargami i zażaleniami” m.in. ze stanowczym protestem przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego i z żądaniem „1. natychmiastowego uwolnienia internowanych przedstawicieli NSZZ Solidarność. 2. przywrócenia działalności NSZZ Solidarność 3. przywrócenia swobód obywatelskich.) i Zakłady Doświadczalne „Cuprum” Legnica, Przedsiębiorstwo Budowlano-Montażowe w Hutnictwa w Lubinie. Tego samego dnia brutalnie ZOMO spacyfikowało Zakład Naprawy Maszyn KGHM w Polkowicach (ZANAM). Podobnie potraktowano strajkującą od

wtorku 15 grudnia Dolnośląską Fabrykę Instrumentów. Komuniści w miarę możliwości starali się samymi perswazjami i groźbami użycia siły nakłonić załogi większych zakładów do zaprzestania strajku i wyjścia na zewnątrz. W Hucie Głogów podstawili autobus, który miał strajkujących rozwozić do domów zgodnie z obietnicą prokuratora Mudryka. Ale zamiast tego zawiózł ich...do prokuratury, gdzie zaczęły się zatrzymywania i aresztowania. Wyjątkowo silny opór komuniści trafili w kopalni „Rudna”, do której zaczęli przechodzić górniczy z innych zakładów. Przytoczmy relację jednego ze świadków wydarzenia: „Gdy 13 grudnia 1981 roku ogłoszono stan wojenny i pojawiły się czolgi na ulicach Lubinia. Byłem pewien, że na „Rudnej” jest strajk. Ponownie wszedłem do służby porządkowej, w której byli niemal ci sami ludzie ze strajków w sierpniu 1980 r., z białoczerwonymi opaskami na rękach, ale już z inną wiedzą i innymi przekonaniem, bardziej dumni i zdeterminowani...Kontrolowaliśmy cały zakład pracy...Zaspawaliśmy wszystkie wejścia i uzbrojeni w zaostrome kotwy pełniliśmy dyżury przy kilku niezablokowanych wyjściach. Komitet Strajkowy kierowany przez Janka Tabora, mojego kolegę z ZRG, wzywał do zgłaszania się wszystkich strażników, puszczałyśmy w obieg nieprawdziwą informację, że minujemy dynamitem teren zakładu i szyb...Byliśmy ostatnim bastionem oporu w Zagłębiu Miedziowym Strajkującym. Strajkujących

było około 4 tysięcy. Niemal wyłącznie zwykli pracownicy”. Pogardzani przez władzę „robote” potrafili się świetnie zorganizować. Zakładowy Komitet strajkowy działał jeszcze przez 16 miesięcy w podziemiu! Jeszcze w czasie strajku, a następnie do kwietnia 1982 r. wydawał „Biuletyn Informacyjny Stanu Wojny”. Siła oporu wynikała również ze wsparcia społeczeństwa. Świadek tak je wspomina: „Rodziny strajkujących przynosiły paczki żywnością. Rolnicy z okolic Polkowic przyjechali saniami wypełnionymi wyrobami mięsnymi, mówili, że sami nie mogą strajkować, ale będą nas wspierać... Przebywający z nami księża odprawiali mszę, udzieliłi odpustu zupełnego strajkującym i wszyscy przysta-

pili do komunii świętej.” Strajkujący nie przerwali strajku po informacji o zamordowaniu przez ZOMO górników w kopalni „Wujek”. Ostateczna pacyfikacja Zakładu Górniczego Rudna nastąpiła w nocy z 16 na 17 grudnia. Czynnikiem decydującym o zwycięstwie ZOMO były ogromne ilości granatów z gazem łzawiącym. Po zakończonych strajkach zaczął się komunistyczny odwet na klasie robotniczej, która rzekomo rządziła w PRL – internowania, aresztowania, początek procesów, zwolnienia (kilkaset osób), przesuwania na gorsze stanowiska. Represje dotyczyły zresztą wszystkich, którzy przeciwstawiali się stanowi wojennemu.

Opór trwa dalej

Ale przejście przez władze komunistyczne kontroli nad zakładami pracy nie oznaczało panowania nad społeczeństwem. Już 21 grudnia na ulicach Polkowic dochodzi do demonstracji solidarnościowych tłumionych przez komunistów. Obok powstających licznych struktur lokalnych w całym województwie (głównie pomoc represjonowanym i kolportaż ulotek) w Legnicy 15 grudnia 1981 r. powstaje Międzyzakładowy Komitet Strajkowy NSZZ Solidarność. Inicjatorem był Krzysztof Brycki, ale w jego pracach brało udział wielu ludzi Solidarności m.in.: Maciej Januszewski, Marian Ryzewicz, Ryszard Zygmunt, Leon Beme, Jan Bielewicz, Janusz Bilewicz, Andrzej Brycki, Jan Busłowicz, Mieczysław Dembowski, Aleksander Głogocki, Edward Kleczaj Leokadia Kopecka, Józef Kos, Helena Kossowska, Marek Kozłowski, Kazimierz Kwasiński, Stanisław Malecki, Janusz Masadyni, Kazimiera Matuszewska, Władysław Matuszewski, Józefa Oleśniczyk, Ireneusz Pol, Jan Rączka, Stanisław Sakwa, Zbigniew Stawiński, Marian Stępień. Ireneusz Pol wspomina: „Szybko zbudowano sieć łączników i kolporterów, obejmujących większość miast Zagłębia Miedziowego. MKS posiadał także komórki na terenie niektórych zakładów Legnicy – „Legmetu”, Huty Miedzi „Legnica”, „Elpo” i „Hanki”. Komitet utrzymywał kontakt z wrocławskim Regionalnym Komitetem Strajkowym, wydawał podziemne pisma m.in. pismo satyryczne „Żądło Robota”, zbierał składki, które

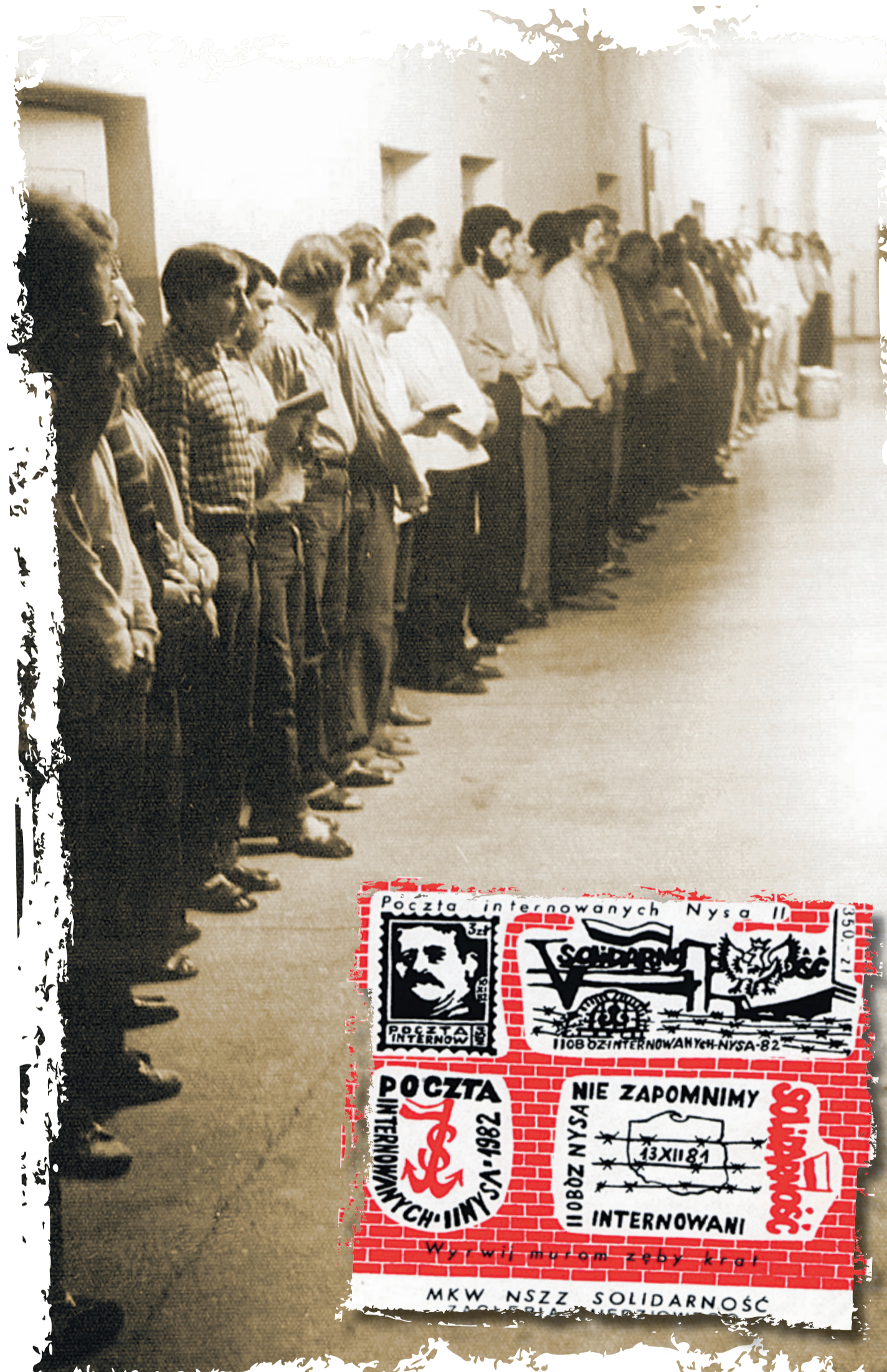
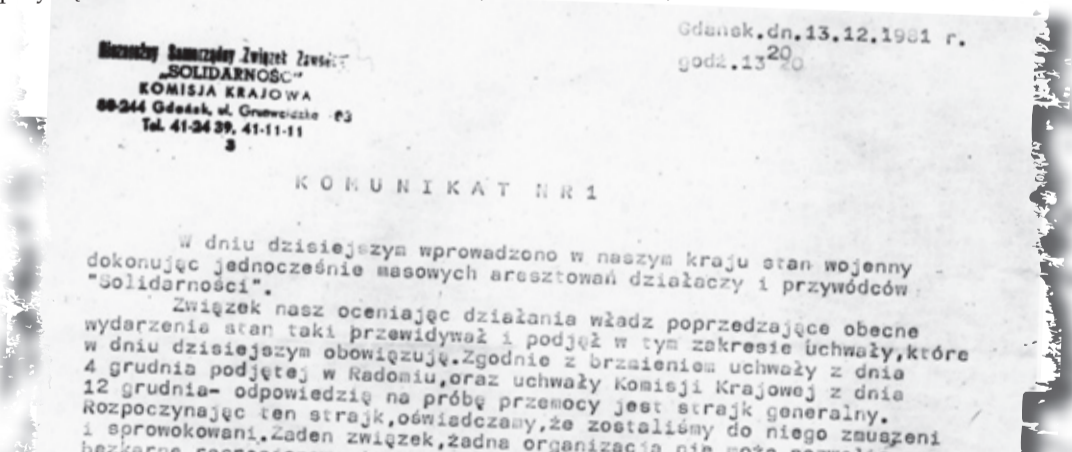
w znacznym stopniu przeznaczano na pomoc represjonowanym i ich rodzinom. Zajmował się również działalnością ulotową, o czym z niepokojem donosił Wydział Organizacyjny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Legnicy: „W większości ulotki krytykują wprowadzenie stanu wojennego w kraju, szkalują działalność WRON oraz generała Jaruzelskiego.” Inną formą oporu społecznego były malowane na murach „antypaństwowe” napisy (Solidarność żyje, Solidarność walczy) często wykonywane przez młodzież. Warto także wspomnieć, że w tych strasznych chwilach, jak wiele razy w historii, polscy patrioci mogli liczyć na pomoc Kościoła Rzymskokatolickiego. Wielu księży w Zagłębiu aktywnie wspierało rodzącą się podziemną Solidarność.

Podsumowanie

Otwarta, nierówna walka Solidarności z komunistami w grudniu 1981 r. w naszym regionie, podobnie jak w całej Polsce, musiała i zakończyła się niepowodzeniem. Ci, którzy ją podjęli, mieli świadomość, że ryzykują wszystkim, nawet swoim życiem. Ale zapoczątkowali długi marsz do wolności opozycji, kierowanej przez nasz związek, ku niepodległej i demokratycznej Rzeczypospolitej. Bez bohaterów grudnia 1981 r. nie byłoby upadku komunizmu.

Agnieszka Rurak-Żeleźny

Łukasz Kamiński Drogi do wolności Zagłębia Miedziowego Wojciech Sawicki Regionalny Komitet Strajkowy NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk XII 1981 – VI 1982

Represjonowani w Zagłębiu Miedziowym w okresie od 13 grudnia 1981 do 31 grudnia 1989.

Markowski Tadeusz; Maślanyk Władysław; Materko Juliusz; Matkoś Janusz; Matyjaszkiewicz Mieczysław; Mazur Marek; Michalszyn Jan; Mielczarek Daniela; Mierzwiński Piotr; Mielęk Marek; Mliklejewski Ryszard; Mleek Józef; Mincer Ireneusz; Młodecki Mirosław; Molenda Henryk; Mularz Henryk; Musiał; Muszyński Marek; Myrda Adam; Mysior Zenon; Myśliwy Henryk; Nazarczuk Henryk; Nedwidek Jerzy; Nieć Janusz; Niedźwiedzi Teodor; Nowak Ireneusz; Nowak Marian; Obertanec Stanisław; Olejniczak Ryszard; Orzech Stanisław; Osuch Stanisław; Owsiano Jan; Pajda Krzysztof; Panasowicz Mieczysław; Papenfus Edward; Pasternak Andrzej; Paszkiewicz Janusz; Pater Kazimierz; Pazdur Jan; Piechota Zbigniew; Pierzchała Andrzej; Pierzchała Stanisław; Pilzga Zbigniew; Podolski Mieczysław; Pol Ireneusz; Pomirski Mirosław; Popiel Jerzy; Poroszewski Andrzej; Poszwirski Ireneusz; Powalski Edward; Prokopowicz Janusz; Przybylski Bogdan; Puchnik Tadeusz; Pukły Jolanta; Ratajczak Franciszek; Rewers Edward; Róg Stanisław; Rusin Kazimierz; Ruszkowski Janusz; Rybak Leszek; Ryzewicz Marian; Rzepa Franciszek; Sakwa Stanisław; Senderek Lesław; Serafin Piotr; Skiba Wiesław; Skiba Zbigniew; Skibiński Jerzy; Skonieczki Jerzy; Stawiński Józef; Smyk Marek; Sobiechowski Roman; Sobierańska Krystyna; Sobola Janusz; Sokolowski Wojciech; Sorbian Witold; Stawiński Zbigniew; Staffinik Szymon; Stefanowicz Ryszard; Strzelec Zdzisław; Suchecki Piotr; Sugalski Jan; Szczepański Zbigniew; Szkułdarek Seweryn; Szmidel Tadeusz; Sznajder Alojzy; Szwed Ryszard; Szwed Leszek; Szwiec Władysław; Szymański Zygmunt; Ślusarczyk Zdzisław; Śnieg Stanisław; Śron Leszek; Świerzewski Wacław; Świętlicki Mirosław; Świstak Mieczysław; Świtalski Zenon; Tabor Jan; Tankiewicz Zenon; Tereszkiewicz Henryk; Tarka Zielińska Elżbieta; Tarnowski Jan; Tittkowski Ryszard; Torba Feliks; Trejkowski Andrzej; Trociński Ryszard; Trzaska Franciszek; Trześniewski Piotr; Urban Kazimierz; Urbanik Kazimierz; Wandycz Zdzisław; Warszawski Rafał; Wertke Edward; Wiczorek Brygida; Wilkowski Wojciech; Witke Elżbieta; Witke Stanisław; Wittkowski Wojciech; Wiśniewski Zdzisław; Wojewodziec Edmund; Wojtaszyk Bolesław; Wolak Bogumiła; Wojtowicz Eugeniusz; Wójtarski Edward; Zabielski Stanisław; Zajdlie Grzegorz; Zaremba Wiesław; Zawadzka Krystyna; Zawadzki Julian; Ziąba Józef; Ziębicki; Ziolkowski Bogdan; Zybala Robert; Zygmunt Ryszard; Żródlowski Karol; Żurawik Jerzy..

Zmiazdzone nadzieje

30 1981 - 2011 ROCZNICA wojny z narodem

PONAD **120** ŚMIERTELNYCH OFIAR
BEZPRAWNIE WPROWADZONEGO

13 GRUDNIA 1981r.
STANU WOJENNEGO

www.solidarnosc.org.pl

BEZKARNE
MORDY